

SKRACENJE KAZNE BLASKICU?

Author: IWPR
ICTY

Nakon što je zbog naknadno otkrivenih dokaza pokrenut žalbeni postupak, bivšem vojnom zapovjedniku bosanskih Hrvata kazna će, po svemu sudeći, biti ublažena

Tribunal je ovog tjedna zaključio saslušanja održana povodom žalbe koju je podnio pukovnik bosanskih Hrvata Tihomir Blaskić. Time je okončana pravna procedura koja je trajala više od sedam godina i koja je mahom protjecala u znaku navodnog skandala, nepostovanja suda i zavjere.

Blaskić je u razdoblju od 1992. do 1994. bio zapovjednik vojnih formacija bosanskih Hrvata u srednjoj Bosni, a osuđen je na 45 godina zatvora - jednu od najtežih kazni koju je Tribunal uopće izrekao - zbog toga što je zapovijedao formacijama koje su tokom rata, u dolini rijeke Lasve, pocinile zločine nad Muslimanima.

Dužnosnici Tribunala prvobitno su presudu označili kao dalekosežni presedan, budući da je upravo tada odlučeno da se optuženi može smatrati odgovornim i za one zločine koje nije osobno pocinio. Radilo se, po prvi put, o takozvanoj zapovjednoj odgovornosti.

Ali, ta će značajna presuda po svemu sudeći biti ublažena na temelju novootkrivenih dokaza koji su izneseni u okviru dvotjednog žalbenog saslušanja.

Blaskić je u studenom/novembru 1995. bio optužen po 20 točaka optužnice za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti. Premda se i tada tvrdilo da on nije neposredno sudjelovao u ubijanju, Tribunal je donio odluku o njegovoj odgovornosti za spomenute zločine, i to zbog toga što je zapovijedao jedinicama koje su zločine pocinile.

Tvrđeci kako jedva čeka da dokaze svoju nevinost, Blaskić se Tribunalu dobrovoljno predao u travnju/aprilu 1996. Izjasnio se kao nevin po svim točkama optužnice.

Sudjenje je počelo u srpnju/junu 1997. i trajalo je dvije godine. Na njemu je predoceno više od 1.500 dokumenata i izvedeno 150 svjedoka, među kojima su bile i visoke starješine britanske vojske, nekoliko istaknutih stranih novinara, te najviši politički dužnosnici iz Hrvatske.

Tuzioci su tvrdili da je Blaskić predvodio svoje formacije u gnusnoj akciji etničkog čišćenja, tokom koje su muslimanska sela sravnjivana sa zemljom, a civilno stanovništvo protjerivano. Oni su smatrali da Blaskić ne samo da je znao za zlodjela, i ne samo da nije kaznio njihove pocinioce, nego i da im je zapravo sve vrijeme izdavao naredjenja.

Medju najtežim zločinima koje je tuzilastvo pripisalo jedinicama koje su se nalazile pod optuženikovim zapovjedništvom bio je i napad na nebranjeno muslimansko selo Ahmici, u travnju/aprilu 1993. Tom prilikom ubijeno je više 100 civila, medju kojima i izvjestan broj žena i djece, pri čemu su mnogi od njih bili živi spaljeni u svojim kućama.

Blaskićeva obrana je pak tvrdila da pukovnik nije imao nikakvu kontrolu nad jedinicama koje su pocinile zločine u dolini Lasve, da je on puno toga učinio da spriječi ubojstva, te da je doista pokušao kazniti stvarne krivce. Oni su također ukazali i da je on u više navrata osudio spomenuta zlodjela, te da je svojim jedinicama izdao naredjenja da se strogo pridržavaju zakona ratovanja.

Obrana je, dalje, navela da su se formacije koje su u srednjoj Bosni cinile zlocine zapravo nalazile pod zapovjednistvom politickog rukovodstva Herceg-Bosne, na cijem je celu bio Dario Kordic, inace dugogodisnji saveznik bivseg hrvatskog predsjednika Franje Tudjmana.

Tokom trajanja procesa, jedan od Blaskicevih branilaca - zagrebacki advokat Anto Nobilo - bio je proglašen odgovornim za nepostivanje suda je otkrio identitet i zanimanje jednog od zasticenih svjedoka. Nobilo se medjutim na tu odluku zalio, nakon cega mu je ipak dozvoljeno da i u nastavku sudjenja zastupa Blaskica. Cini se da nedoumice u vezi s tim nikada nisu do kraja rasvijetljene.

Jesu li optuzbe protiv Nobila na bilo koji nacin utjecale na odluku sudacima akodjer ostaje nejasno. Tek, prilikom saopcvanja presude postalo je ocigledno da je sudsko vije odbacilo sve navode koje je prethodno iznijela obrana. Blaskic je proglašen krivim po svim tockama optuznice; stovise, izrecena mu je kazna koja je bila najteza u dotadasnjoj povijesti Tribunala.

Ubrzo po donosenju te presude, kojom je optuzeni osudjen na 45 godina, Nobilo je najavio da ce - zajedno s drugim braniocem, Raselom Hejmenom (Russel Haymen) iz Sjedinjenih Drzava, kojeg je takodjer placala hrvatska vlada - pokrenuti zalbeni postupak.

Samo nekoliko mjeseci kasnije, neposredno nakon Tudjmanove smrti, u podrumu hrvatske obavjestajne sluzbe bilo je otkriveno vise stotina dokumenata i traka. Blaskicevi branioci su tvrdili da ce na osnovu tog materijala dokazati da je njihov klijent zapravo - nevin.

Prema njihovim rijecima, spomenuti dokumenti - medju kojima se nasao i Blaskicev ratni dnevnik, kao i same vojne naredbe koje potvrđuju postojanje tajnog lanca zapovijedanja - nedvosmisleno pokazuju da su jedinice koje su pocinile zlocine ipak bile u Kordicevoj nadleznosti. Oni su takodjer saopčili i da su Tudjman i ostali vladini funkcionari svjesno skrivali dokaze, buduci da su nastojali a sami sebe zastititi od optuzbi za ratne zlocine i da su zbog toga Blaskica tretirali kao zrtvenog jarca.

"Ocigledno, bilo mi je tesko obavljati posao [Blaskicevog] branioca, s obzirom da me je djelomicno placala upravo vlada koja je sama prikrivala najvaznije dokaze", izjavio je Hejmen.

Neposredno nakon sto su Hejmen i Nobilo izašli u javnost s ovim tvrdnjama, Tudjmanov sin Miroslav - u svojstvu nacelnika hrvatske obavjestajne sluzbe - ostro se suprotstavio tezi da je bilo ma kakvog prikrivanja dokaza. On je Blaskiceve branioc optuzio za pokusaj da za svoje lose vodjenje obrane okrive nekog drugog.

Miroslav Tudjman, koji je pored ostalog i celnik jedne od nacionalistickih partija, izjavio je i da Blaskic nije osudjen zbog bilo kakvog prikrivanja dokaza u Hrvatskoj, nego na temelju svjedocenja Stjepana Mesica, predsjednika Hrvatske koji je na tom polozaju naslijedio Franju Tudjmana i koji je izbore dobio kao kandidat opozicione partije.

I dok su Miroslav Tudjman i Blaskicevi advokati razmjenjivali optuzbe, proces protiv Darija Kordica je tekao svojim tokom. Na tom sudjenju, tuzioci su iznijeli dokaze na temelju kojih je Kordic optuzen za stvaranje onih paravojnih jedinica koje su u dolini Lasve kasnije izvrsile neke od najtezih zlocina. Blaskicevi su advokati tu dokaznu gradju preuzeli, napominjuci da ce im ona omoguciti dokazivanje nevinost svog klijenta, ali i da optuze tuzilastvo Tribunala za prikrivanje oslobadjajucih dokaza, koje samo po sebi predstavlja krsenje pravilnika suda.

Pozivajuci se na navodno zataskavanje hrvatske vlade, kao i na nepostovanje pravilnika o radu Tribunala od strane optuzbe, Blaskiceva je obrana ubrzo potom najavila da se nipošto neće zadovoljiti zalbenim

procesom, nego da ce se zaloziti za novo sudjenje.

Nakon toga su i dvojica britanskih oficira koji su boravili u Bosni, kao i jedan nekadasnji novinar koji je u medjuvremenu postao politicar, takodjer podrzali zahtev za novim sudjenjem i obekali da ce Blaskicu na svaki nacin pomoci da skine ljagu sa svog imena.

Bivsi kapetan britanske vojske koji je sluzbovao u Bosni i bio neposredni ocednac zlocina u Ahmicima, Metju Votli (Matthew Whatley), izjavio je kako osobno ne vjeruje da je optuzeni na bilo koji nacin kontrolirao paravojne jedinice koje su pocinile masakre.

Martin Bel (Martin Bell) - koji je o ratu u Bosni izvjestavao za BBC, da bi potom bio izabran za nezavisnog poslanika za Taton - izjavio je u travnju/aprilu 2000. kako ne moze pouzdano tvrditi da je Blaskic nevin, ali da smatra da se prema njemu kao optuzniku sud, sasvim sigurno, "vrlo lose ponio".

I dok je sud vijecao sto uciniti u slucaju Blaskic, na sudjenju Kordicu suci su donijeli i presudu. Tako je 26. veljace/februara 2001. politicki vodja bosanskih Hrvata bio osudjen na 25 godina zatvora, dakle na znatno blazu kaznu od one koja je izrecena Blaskicu.

Razlika u presudama izazvala je sok medju sudskim promatracima, koji su pored ostalog zapazili i da nasuprot Blaskicu - koji je u politickom smislu bio umjeren i koji nikada nije javno zastupao rasisticka uvjerenja - Kordic nije tajio prezir prema Muslimanima, niti svoju zelju da ih protjera s teritorije bosanskih Hrvata.

Razlicit pristup dvojici optuzenika sokirao je i mnoge duznosnike Tribunala. Zapravo se u vrijeme izricanja presude Kordicu cinilo da je cak i njegova obrana iznenadjena relativno blagom kaznom.

Premda je u prvi mah izgledalo da ce Blaskicu biti ponovo sudjeno, sud se na kraju opredijelio za zalbeni postupak, ali je takodjer dozvolio da se tokom njega predoci i stotinjak novih dokaza, kao i da bude pozvano jos sedmoro svjedoka.

Zalbena su saslushanja potrajala dva tjedna i protekla u znaku ostrih sukoba izmedju obrane i optuzbe. Blaskiceva obrana razmatrala je tocku po tocku sudske presude iz ozujka/marta 2000., nastojeci da svaku od njih pobije nekim od novih dokaza.

Da bi osporila zakljucak iz presude po kojem je Blaskic u travnnju/aprilu 1993. naredio napad na Ahmice, kao i tvrdnju da je to selo bilo nebranjeno, obrana je sudu predocila dokumentaciju bosanske vojske koja pokazuje da je u vrijeme napada u tom selu boravilo 30-35 pripadnika muslimanske teritorijalne obrane.

To, po Hejmenovim rijecima, dokazuje da su Ahmici u stvari bili legitimni vojni cilj, te da naredba o napadu na selo sama po sebi nije predstavljala krsenje zakona i obicaja ratovanja.

Obrana je redom pobijala i tvrdnje iz presude koje su se ticale Blaskicevog zapovijedanja jedinicama koje su izvrsile napad na Ahmice. Osim svjedocenja britanskih oficira koji su se u to vrijeme zatekli u srednjoj Bosni - a koji su potvrdili da Blaskic nije imao izvrsnu komandu, niti kontrolu nad paravojnim jedinicama - obrana je sudu predocila i dokumentaciju hrvatske obavjestajne sluzbe, na osnovu koje se vidi da su doticne jedinice ipak bile pod Kordicevom kontrolom.

Da bi osnazio te tvrdnje, Hejmen je iznio tezu da je Blaskic za dogadjaje u Ahmicima saznao znatno kasnije.

A cim je saznao za ta ubojstva, Blaskic ih je - tvrdi Hejmen - i osudio. I Martin Bel je stao iza te tvrdnje u svojoj izjavi ciji je video-snimak takodjer emitiran u sudu.

Kada je rijec o navodima iz presude koji se ticu Blaskicevog odnosa prema pociniocima zlocina u Ahmicima, Hejmen tvrdi da ih je optuzeni pokusao kazniti, ali da je u tome bio sprijecen.

Hejmen je sudu predocio dokumentaciju na osnovu koje se vidi da je, otprilike tjedan dana nakon masakra u Ahmicima, Blaskic predlozio pokretanje zajednicke istrage u kojoj bi sudjelovali i Hrvati, i Muslimani, i UN. No, taj su prijedlog odbile druge dvije strane, koje su perma vlasti bosanskih Hrvata bile vrlo skepticne.

Blaskic je potom 24. travnja/aprila zahtijevao da istragu preuzme hrvatska obavjestajna sluzba. Na taj zahtev mu medjutim nije odgovoreno, pa je u razdoblju od 5. do 9. svibnja/maja uslijedio i njegov usmeni zahtjev.

Buduci da je odgovor ponovo izostao, Blaskic je na adresu sluzbe 10. svibnja/maja uputio pisanu naredbu u kojoj je zatražio da mu do 25. svibnja/maja budu dostavljeni svi raspolozivi dokazi.

No, kada je izvjestaj konacno sacinjen, bio je - prema Hejmenovim rijecima - zataskan. I pored toga, Blaskic je izricito zahtijevao da makar jedan od najvećih krivaca koji se poimenicno spominju u izvjestaju bude smijenjen s funkcije koju je obavljao. Prema Hejmenovim rijecima, to se najzad i dogodilo 4. kolovoza/avgusta.

Blaskic je i nakon toga podrzavao sprovedjenje obuhvatnije istrage, ali nikada nije informiran o njenom ishodu. Kako novi dokazi pokazuju, izvjestaj je bio direktno prosljedjen vlastima u Mostaru, a da ga optuzeni nije ni vidio.

"Blaskic je trazio istragu i zahtijevao da krivci budu kaznjeni. Cinjenica da se to nije dogodilo ne predstavlja propust podnosioca zalbe", rekao je Hejmen.

Hejmen tvrdi da je Blaskic nevin i po ostalim optuzbama koje se spominju u presudi - recimo, po onoj da su jedinice pod Blaskicevom komandom jednog muslimanskog zatocenika vezali lisicama za volan kamiona koji je bio napunjen eksplozivom i primorale ga da vozi u pravcu Starog Viteza.

Na sam dan eksplozije zlosretnog tovara, u Blaskicevom se ratnom dnevniku - tvrdi Hejmen - spominje i taj dogadjaj, ali se kaze da njegove jedinice ne znaju sto je u stvari eksplodiralo. Mislilo se da je zvuk poticao od granatiranja njihovog staba. Buduci da je i Blaskic povjerovao u to, Hejmen smatra da je ocjena suda po kojoj je on bio upoznat s citavim dogadjajem neosnovana.

Optuzba pak kaze da su pokusaji Blaskicevih advokata da ospore odgovornost svog klijenta pravno manjkavi, zato sto o tome da je on naredio napad na Ahmice i citav niz drugih muslimanskih sela postoje i pisani dokazi.

Tuzioci su takodjer izjavili da po njihovom misljenju novi dokazi ni na koji nacin ne dovode u pitanje Blaskicevu zapovjednu odgovornost.

Sudsko vijece je saopcialo da ce odluka o zalbi biti donesena u propisanom roku.

Stacy Sullivan je voditeljica projekta IWPR-a u Hagu.

Focus: Medunarodni krivicni sud za bivsu Jugoslaviju

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/skracenje-kazne-blaskicu>